

กลไกพันธบัตรป่าไม้ เครื่องมือเพิ่มพื้นที่ป่าร้อยละ 40

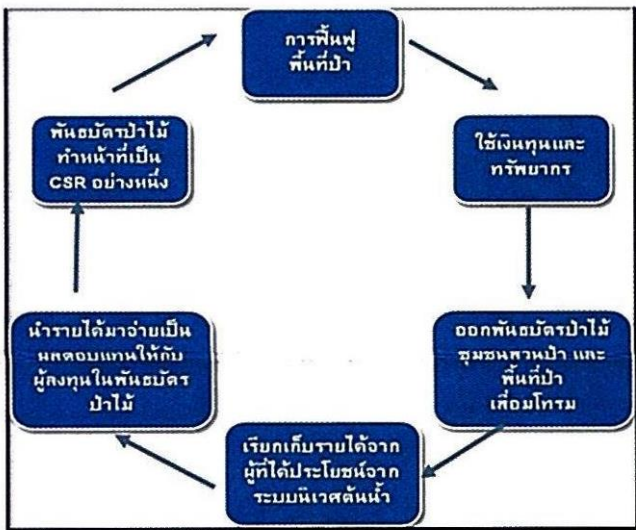
การเพิ่มพื้นที่ป่าในประเทศไทย คงต้องพึ่งพาป่าเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว เนื่องจากตัวเลขพื้นที่ของประเทศไทยมีประมาณ 323 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ 102.4 ล้านไร่ หากต้องการเพียง 25% ในเรื่องของการอนุรักษ์ แค่ 80 กว่าล้านไร่ก็ครบแล้ว

เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ตรงไหน ก็นับว่าเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั้งหมด แต่ตอนนี้เราแบ่งแยกให้มีความชัดเจนเมื่อประมาณ 6-7 เดือนที่ผ่านมาว่าให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ดูแลเรื่องป่าเศรษฐกิจ

ตัวเลขพื้นที่ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติมี 72 ล้านไร่ แต่ความจริงเหลือพื้นที่อยู่ประมาณ 61 ล้านไร่ ทางนั้นก็มีการเวนคืนที่จะเพิ่มเกือบ 10 ล้านไร่ ขณะที่กรมป่าไม้เหลือพื้นที่ดูแลอยู่ประมาณ 29.5 ล้านไร่ มีทั้งป่าอนุรักษ์ และป่าชุมชนซึ่งกำลังนิยามให้เป็นป่าเศรษฐกิจ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 12 ต้องการป่าเศรษฐกิจ 15% จึงจำเป็นต้องมีต้นทุน ทำให้คิดว่าป่าชุมชนที่มีชาวบ้านเข้าไปเก็บของป่าทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจเกิดขึ้นในชุมชน เราจึงจัดให้เป็นส่วนของป่าเศรษฐกิจเพื่อจะได้แบ่งแยกกับกรมอุทยานฯ อย่างชัดเจน

จากเดิมพื้นที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้มีอยู่ 29.5 ล้านไร่ ก็เตรียมส่งมอบให้กรมอุทยานฯ 9.3 ล้านไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างตรวจสอบพื้นที่เพื่อไปทำเรื่องป่าเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ดังนั้น ป่าชุมชนในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ก็จะเหลืออยู่ประมาณ 20.2 ไร่ ส่วนป่าที่ยังสมบูรณ์ให้ทางกรมอุทยานฯ ไปดูแลก็จะได้ครบประมาณ 80 ล้านไร่ ซึ่งเราเชื่อในศักยภาพของกรมอุทยานฯ ในเรื่องของการป้องกัน

รูปแบบการค้าพันธบัตรป่าไม้ในประเทศไทย

เหตุผลที่กล่าว ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนากลไกเพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้อย่างยั่งยืนโดยกลไกดังกล่าวควรมีความสอดคล้องกับบริบท

ของประเทศไทยที่ต้องให้ความสำคัญกับการมีงานทำ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ปัจจุบันมีอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนที่สูง

สำหรับ "กลไกพันธบัตรป่าไม้" นั่นคือ กลไกทางการคลังที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงปัจจัยการผลิตต่างๆ ในประเทศไทยเพื่อสนับสนุนการปลูกป่าไม้ในรูปแบบป่าเศรษฐกิจกึ่งป่าอนุรักษ์ กลไกพันธบัตรป่าไม้คือ การออกพันธบัตรเงินกู้เพื่อระดมทุนจากภาคประชาชนและภาคธุรกิจการเงินเพื่อปลูกป่าเศรษฐกิจกึ่งป่าอนุรักษ์ เนื่องจากการปลูกป่าในส่วนของป่าเศรษฐกิจเป็นการดำเนินการธุรกิจที่มีผลกำไร จึงทำให้การปลูกป่าเศรษฐกิจ สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งรายได้สำคัญสำหรับเกษตรกรบนพื้นที่สูงทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดสามารถเปลี่ยนอาชีพมาหารายได้จาก การปลูกป่า และดูแลป่าแทนการปลูกข้าวโพดในช่วงการดำเนินงานของการปลูกป่าเศรษฐกิจกึ่งป่าอนุรักษ์

กลไกพันธบัตรป่าไม้จะมีกระแสรายได้จากหลายแหล่ง เช่น รายได้จาก การขายไม้ตามระยะเวลาการตัดไม้ รายได้บางส่วนจากรัฐบาลจากการที่พื้นที่ป่าไม้สามารถลดปัญหาหมอกควันน้ำแล้งและความเสียหายต่อประชาชน รายได้จากภาคอุตสาหกรรมและภาคพลังงานจากการที่ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับคาร์บอน (Carbon Offset) หรือรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น รายได้เหล่านี้นอกจากจะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกรที่ทำหน้าที่ปลูกป่าและดูแลป่าแล้ว ยังจะนำมาจ่ายคืนให้กับประชาชนและผู้ลงทุนในพันธบัตรป่าไม้ (ดูรูปประกอบ)

ที่สำคัญ กลไกพันธบัตรป่าไม้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนสังคมจึงเห็นได้ว่า ประชาชนทั้งประเทศสามารถมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ด้วยการร่วมลงทุนในพันธบัตรที่ให้ผลตอบแทนไม่ด้อยไปกว่าการลงทุนในรูปแบบอื่น

เกษตรกร มีส่วนร่วมโดยเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถูกรุกและทำลายป่าไม้ เป็นผู้ปลูกป่าและผู้ดูแลป่าไม้

ภาคการเงิน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเงินที่เหมาะสมและที่สำคัญคือ การมีองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลป่าอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพราะมีกำไรจากการดำเนินงานเป็นสิ่งจูงใจ

ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลไกพันธบัตรป่าไม้เป็นแนวทางฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่มีความยั่งยืน เพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นการทำฟื้นฟูป่าไม้ การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในรูปแบบผลิตภัณฑ์ไม้เชิงพาณิชย์ การลดความจำเป็นในการลักลอบตัดไม้ในเขตอนุรักษ์ การสร้างรายได้ให้เกษตรกร การดูดซับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือการท่องเที่ยว

ที่สำคัญ กลไกพันธบัตรป่าไม้ เป็นกิจกรรมที่มีความโปร่งใส และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม พันธบัตรป่าไม้จึงเป็นกลไกทางการคลังที่มีศักยภาพในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ของประเทศไทยอย่างยั่งยืน **G**

จงดล้าย วรพงษ์ศรี รองอธิบดี กรมป่าไม้